НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою,
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
«31» березня 2021

Введено в дію наказом директорки
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
від 01 квітня 2021 № 01-01/31 – О.Д.

Директорка ***В.В. Сидоренко***

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ІЗ ПСИХОЛОГІЇ

Освітній рівень	перший: бакалаврський
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
На базі ОР	«Молодший спеціаліст», «Молодший бакалавр»
Освітня програма	Психологія

Київ 2021

УДК 159.9

Автор-укладач:
Лукіянчук Алла Миколаївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України, доцент.

Схвалено
На засіданні кафедри педагогіки, психології та менеджменту БІНПО протокол №3 від «03» березня 2021

В.о. завідувача кафедри В.Є. Харагірло

Схвалено рішенням Відбіркової комісії Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти «19» березня 2021, протокол №4.

Голова Відбіркової комісії В.В. Сидоренко

Секретар Відбіркової комісії А.Б. Єрмоленко

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового випробування для отримання освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 053 «Психологія» на базі ОР «Молодший спеціаліст» та «Молодший бакалавр» базується на державному стандарті фахової передвищої освіти.

Зміст програми охоплює в повному обсязі основні категорії, поняття, терміни та факти психології, передбачає чітке структурування і розподіл навчального матеріалу за основними розділами: «Загальна психологія» та «Вікова психологія».

Мета фахового випробування із психології – з'ясувати рівень теоретичних знань яких вони набули під час навчання на освітньо-професійному ступені молодший спеціаліст/ молодший бакалавр/ фаховий молодший бакалавр /рівні бакалавр/ з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем бакалавра спеціальності 053 «Психологія» в межах ліцензованого обсягу.

Отриманні вступником результати засвідчують рівень його знань, розвиток ключових компетентностей та встановлює відповідність можливості навчатися на бакалаврському рівні вищої за спеціальністю 053 «Психологія».

Вимоги до здібностей та рівня підготовленості вступників. Успішне засвоєння навчальної програми освітнього рівня бакалавр за спеціальністю 05 «Психологія» потребує від молодших спеціалістів здібностей до оволодіння теоретичних знань і практичних навичок у сфері соціально-поведінкових та професійно-орієнтованих дисциплін

ІІ. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фаховий вступний іспит для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» на базі диплома молодшого спеціаліста має інтегрований характер і передбачає знання основ психології.

Таким чином, вступник спеціальності 053 «Психологія» повинен мати теоретичні знання з загальної психології в обсязі запропонованої програми.

Вступне випробування проводиться у формі письмового іспиту (тестування).

Тривалість підготовки – 1 година.

Критерії оцінювання: завдання оцінюється за 200 бальною шкалою.

Вступник одержує варіант завдання, який містить 20 тестових завдань.

Вступнику необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь і позначити її номер у картці відповідей у рядку, який відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді.

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Вірне виконання усіх тестових завдань оцінюється в 200 балів. Кількість балів за правильну відповідь на одне тестове завдання – 10. Відсутність правильної відповіді оцінюється в 0 балів.

До участі у конкурсі не допускається (1-99 балів), якщо абітурієнт виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.

III. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ 1. Загальна психологія

Вступ до психології. Предмет та задачі сучасної психології. Психічні явища: властивості, стани, процеси. Відрізнення наукової та життєвої психології. Структура сучасної психології. Методологія та методи дослідження сучасної психології (спостереження, інтроспекція, експеримент, додаткові методи). Сучасна система психологічних знань, міжпредметні зв'язки психології Основні напрямки психології та сучасні тенденції її розвитку. Поняття психіки та свідомості, їх диференціація та співвідношення.

Історія розвитку психологічних знань. Антична філософія. Середньовіковий погляд на людину. З'явлення психологи як науки. Основні психологічні концепції XX ст. (психоаналіз, гештальтпсихологія, біхевіоризм та інші). Розвиток вітчизняної психології. Розвиток психології в Новоросійському університеті.

Проблеми розвитку психіки. Виникнення та розвиток психіки в філогенезі, різні підходи до вирішення цієї проблеми. Філогенез. Зародження психіки. Стадії розвитку психіки у рослинному та тваринному світі. Складні форми поведінки тварин. Антропогенез. Основні гіпотези походження людини. Еволюційна гіпотеза. Біологічні передумови появи людини. Онтогенез. Вікова періодизація. Вікові кризи.

Будова ЦНС. Мозок. Будова мозку. Головний та спинний мозок. Периферична нервова система. Спеціалізація півкуль головного мозку. Вчення Павлова про сигнальні системи дійсності. Будова нейрона.

Свідомість як вища форма відображення. Функції, структура та фактори формування свідомості. Самосвідомість, її функції та структура. Образ «Я», його склад та призначення. Самооцінка, її види та механізми формування. Загальна психологічна характеристика діяльності, її структура і види. Характеристика базових психологічних результатів діяльності. Онтогенетичні види діяльності людини.

Відчуття та сприймання, їх функції, структура та властивості. Основні сенсорні та перцептивні властивості людини. Пам'ять, її призначення та теорії функціонуваня. Характеристика видів і процесів пам'яті. Індивідуальні мнемічні властивості людини. Мислення як пізнавальний процес, його функції та операції. Основні форми та види мислення. Індивідуальні якості мислення людини. Емоції та почуття як вияви афективної сфери особистості, їх функції та різновиди. Основні форми переживання емоційних станів людиною. Поняття афективної культури особистості та її формування. Воля як психологічна категорія, її функції. Вольові дії та якості особистості. Механізми формування вольової регуляції особистості.

Темперамент, його фізіологічні основи та властивості. Характеристика базових типів темпераментів. Поняття про характер як базову властивість особистості. Структура рис характеру. Проблема індивідуального та типового в характері людини. Фактори та вікова динаміка формування характеру. Поняття про здібності та задатки. Теорії детермінації здібностей. Види, рівні та фактори розвитку здібностей.

Поняття про особистість. Співвідношення понять індивід, особистість, індивідуальність. Основні підходи до вивчення особистості. Структура особистості. Концепція З. Фрейда. Основні положення гештальттеорії та біхевіоризму. Становлення гуманістичної психології. Основні принципи гуманістичної психології. Поняття самоактуалізації.

Самосвідомість особистості. Образ "Я", "Я-концепція". Самооцінка особистості, її роль в становленні самосвідомості. Розвиток особистості.

Активність особистості та її джерела. Поняття про потреби, мотиви, інтереси. Зовнішнє та внутрішнє спонукання. Закони існування потреб. Класифікація потреб. Взаємозв'язок потреб і мотивів. Мотиви та цілі діяльності. Класифікація мотивів поведінки й діяльності особистості. Спрямованість особистості. Установка особистості, особливості її формування.

Психологічні основи діяльності та спілкування особистості. Сутність діяльності. Поняття про дію. Внутрішня психічна діяльність. Інтеріоризація. Екстеріоризація. Їх сутність та роль в психічній діяльності людини. Психологічна структура діяльності. Засоби діяльності, процес їх засвоєння. Основні види діяльності. Навички. Уміння. Звички.

Сутність спілкування. Функції та структура спілкування. Аспекти спілкування. Засоби спілкування. Різновиди спілкування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дубравська Д. М. Основи психології : навч. посіб. Львів: Світ, 2001. 280 с.
2. Лукіянчук А.М. Розвиток критичного мислення учнів: методичні рекомендації : Біла Церква Біла Церква : БІНПО УМО, 2018. – 73 с.
3. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія : навч. посіб.[3-тє вид., стер.]. К. : МАУП, 2007. 256 с.
4. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл.] [3-тє вид., стер.]. К. : Вища школа, 2004. 487 с.
5. Сергєєнкова О.П. Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
6. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. Загальна психологія : навч. посіб. К.: Просвіта, 2005. 464 с.
7. Цимбалюк І. М., Яницька О. Ю. Загальна психологія. Модульно - рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів. К.: Професіонал, 2004. 215 с.

Розділ 2 Вікова психологія

Психічний розвиток людини, його показники й особливості. Характеристика чинників психічного розвитку. Поняття психологічного віку людини. Аналіз вітчизняних теорій психічного розвитку дитини. Концепції психічного розвитку дитини: біогенетичні та соціогенетичні напрямки.

Загальна характеристика психічного розвитку немовлят. Особливості психічного розвитку дитини в ранньому дитинстві. Специфіка становлення особистості в період раннього дитинства. Психічний розвиток дитини в молодшому

шкільному віці. Роль учіння молодших школярів для формування їх пізнавальних і особистісних якостей. Початкова шкільна дезадаптація: причини, ознаки і способи корекції. Роль дошкільного періоду в процесі становлення особистості. Психологічні особливості дошкільнят. Шкільна зрілість дошкільнят, її зміст та особливості формування. Психічний розвиток підлітків. Специфіка взаємин підлітків з дорослими та ровесниками. Психологічні аспекти важковиховуваності підлітків. Психологічні особливості юнацтва. Інтелектуальні та особистісні зміни в юнацькому періоді. Характеристика самовизначення як центрального психічного прояву юнацтва.

Психологічні особливості раннього дорослого віку. Самореалізація особистості в сімейній та професійній сферах. Типові психологічні кризи ранньої дорослості. Функціонування психіки людини періоду середньої дорослості. Криза середини життя: детермінація та симптоматика. Особистісні зміни в середньому дорослому віці. Психологічні особливості людей похилого віку. Проблема збереження особистісної ідентичності та специфіка соціальних взаємин в пізньому дорослому віці.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кравець Р.С. Вікова психологія : навчальнй посібник К.: Алерта, 2019. 112 с.
2. Лукіянчук А.М. Психологічні основи професійного становлення та розвитку особистості майбутнього кваліфікованого робітника: навчально-методичний посібник. Вид 2-ге, поробл. доповн, Біла Церква : БІНПО, 2020. 139 с.
3. Павелків Р.В. Вікова психологія : підручник. К. : Кондор, 2015. 469 с.
4. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. [для студ. ВНЗ] Суми : Університетська книга, 2007. 330 с.
5. Савчин М. В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. [2-ге вид., стер.]. К. : Академвидав, 2009. 359 с.
6. Сергєєнкова О.П. Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012 384 с.
7. Скрипченко О.В., Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. [для студ. ВНЗ] / та ін. [вид. 2-ге, доп.]. К.: Каравела, 2008. 399 с.